

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENYEL EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vuli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. ide küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Polgármesteri jelentés az 1906 évről.

Beterjesztve Debreczen sz. kir. város 1907. évi szeptember hónap 27-ikén tartott rendes közgyűléséhez.

(Vége)

Debreczen sz. kir. város területe.

A város területe... 3.845 hold.

Külső területe ... 162.726 $\frac{1}{2}$ „

Összes területe 166.571 $\frac{1}{2}$ hold.

□ mértföldben ... 16 $\frac{68}{100}$ „

Kilométerekben ... 958 $\frac{1}{2}$ „

A házak száma:

A belső területen ... 6195

A mezőségen ... 1367

Az erdőségen ... 569

Összesen 8131

Lakosság:

Polgári lakosság ... 72.351 lélek.

Katonaság ... 2.655 „

Együtt 75.006 lélek.

Vallásra nézve:

Református ... 52.282

Róm. kath. ... 13.258

Izraelita ... 6.192

Gör. kel. és gör. kath. ... 2.194

Ágost. ev. ... 1.009

Unitárius ... 43

Egyéb felekezetűek ... 28

Összesen 75.006 lélek

az 1904. évi népszámlálás szerint.

Munkaszüntetések városunkban az 1906. évben.

Az életviszonyok drágulása, másrészt azonban a világban tapasztalható elégedetlenség munkaszüntéseket eredményezett nálunk is nem egyszer az 1906. év folyamán. Nagy eredményeket ugyan nem értek el a munkaszüntetők és bár a munkamegszakítás nem hosszú időn át tartott, mégis bénító hatással volt iparunk különböző ágainak fejlődésére.

Nem akarom e helyen vitatni azt, hogy némely esetben jogos-e a munkaszüntetés, annyi azonban bizonyos, hogy ennek az oka javarészen a munkások tulkövetelésében és kisebb részben munkaadók merevségében keresendő. Hatalmi kérdések tolnak ily munkaszüntetéseknel előtérbe és igen sokszor egyeseknek műfelháborodása ezer és ezer munkáskezet szorít tétlenségre,

nem is említve azt, hogy iparunk pangása közgazdaságunkra is káros hatással van.

Örömmel jegyzem meg, hogy a munkaszüntetések és az ezzel kapcsolatos tüntető felvonásoknál rendzavarás nem történt. Rendőrségünk tapintatos magatartásával és a munkaszüntetést vezetőik mérsékletével sikerült az ily alkalmakkor rakoncátlanságra nagyon is hajlandó csőcseléklet féken tartani. A munkaszüntetések egyébiránt rövid ideig tartottak és az egymással harcban álló munkaadók és munkások egymást megértve, amazok a bért emelve és a különböző kívánásokat részben vagy egészben teljesítve, majd a munkások is mérsékelve követeléseiket — végül vetették az áldatlan küzdelemnek.

Ennek dacára a munkaszüntetések sok kárt okoztak a munkaadóknak, vállalkozóknak és munkásoknak egyaránt. Mert míg amazok sokszor kénytelenül, kelletlenül teljesítették, csak hogy iparuk üzeme fenn ne akadjon, — a követeléseket, addig a munkások egyrésze kirekedvén a munkából, kényér nélkül maradt és talán eszé ágában sem volt családját megőrizni, de uszni kellett neki az árral, akarata ellenére.

Munkaadók és munkaszüntetők egyaránt meggyőződhetnek már a lefolyt rövid életű munkaszüntetések tartama alatt arról, hogy kimerülve tértek vissza a harcból és győztes egyikük sem lett, mert a munkaadó és a munkás egyaránt anyagi veszteséget szenvedett, másrészt megszűnt a munkaadó és munkás között fennállott régi jó viszony, végül a munkás a munkaadó előtt vesztett megbízhatóságából, nem is említve azt, hogy az ilyen áldatlan erőmérkőzés a közérdekre is igen hátrányos.

Ki kell azonban emelmem azt, hogy a debreczeni iparos világ munkaadói a munkaszüntetések alkalmából, lemondva önhasznukról, rendkívül előzékenységet tanúsítottak elégedetlen munkásaikkal szemben és bár tudták, hogy engedékenységük az ő vagyoni helyzetüket is ingadozásba hozza, a nagyobb érdekek okából teljesítették legnagyobb részben a megélhetés gondjai között sokszor meg nem gondolt követelésekkel fellépő munkásaik kívánságait.

A munkaszüntetésre leginkább a központi vezetőség kiküldöttjei izgatták a munkásokat, ami abból is kitűnik, hogy ezeknek eltávazása után csakhamar bekövetkezett a béke és kibontakozás.

keresztül virul és terem, csak jó talajban álljon és elegendő táplálékot (trágyát és vizet) kapjon". A hasonlat tudományos szempontból szintúgy, de a beteg megérti belőle, hogy a gümőkórosan fertőzött szervezet is lehet erős és végezhet érdemleges munkát. Felhozok még egy példát. Fiatal 18 éves ember, ki már 2 éve óta volt kezelésem alatt s megfelelő életmód-szabályozás mellett szépen javult és erősödött, a mult tanévben az érettség vizsga előtt állott. A tél folyamán elkezdett lázas és étvágytalan lenni. Rájöttem, hogy a vizsga eredménye igazolja, ami annyival is indokoltabb volt, mert rendeltetemre nem volt szabad annyit tanulnia, mint osztálytársainak. Miatán más módon megnyugtattam nem tudtam, felkerestem a tanárait, érintkezésbe léptem a kormánybiztossal s így végül sikerült meggyőzőm a fiatal embert hogy gyenge felelet esetére is át-bocsátják. Ettől kezdve láza megszűnt, étvágya visszatért, ereje megjött, a vizsgát jó eredménnyel letette s a most folyó évet teljesen egészségre helyreállításra fordíthatja, ami meggyőződésem szerint be is fog következni.

Ezt a pár példát csak annak az illusztrálására hozom fel, hogy a beteg egyénisége és a körülménye a legkülönbözőbb utakat jellemlhetik meg, amelyeken célt érhetnek. Sokszor úgy, ha a beteg előbb 2-3 hónapot intézetben tölt. Így áll a dolog különösen fiatalabb egyéneknél, ha környezetük akár elfogultság, akár közönyösség, vagy értelmetlenség folytán nem hozzá-férhető az okos szónak. Nem egyszer minden más feltétel meg volna a célszerű házi kezelés lebonyolításához, csak egy hiányzik. Nincs módunkban a beteg derültségét, életkedvét fentartani éppen a környezet hibája miatt. Amint a viszonyokat ilyenekül felismertük, ne késlekedjünk az intézetbe adással, mert a beteg lelki egyensúlyát az „aequam mentem rebus in arduis” mindenáron biztosítanunk kell. Ha belátjuk, hogy ez otthon nem megy, még mindig sikerülhet az intézetben.

Az individualizációnak egy másik, mondhatnám, materialisabb szüksége áll elő, ha a beteg nem tud enni. Intézetekben és házi kezelésnél is rendszeren abból áll az orvosi tanács, hogy bármily nehezen, de a beteg mindegyre fogyassza el a kiszabott ételmennyiséget. Nagyon sokszor nem megy ez így, még a legjobb akaratú betegnél sem. Vagy ha megy is, az undorral fogyasztott étel nem sokat használ. Megint igaz, hogy az intézetben a példa sokat érhet. Ha az étvágytalan beteget olyan mellé ültetik, aki élvezettel tud enni, gyakran megjön az ő étvágya is. Ez általánosabbá így van. De nagy baj, hogy az intézetekben nem igen áll módjukban tekintettel lenni az egyéni, megszokott ízlésre. Mondtam már, hogy a tudó-vészes beteg ideges, ami magában is válogatossá teszi őt. Azonkívül, mikor az intézetbe kerül, már valamely localis kószthoz hozzá szokott. Nem egyszer tapasztaltam, hogy a beteg nem eszi, vagy hamar megújja a tejet, tojást, sültet. A zsírsodgoktól a legtöbb tüdőbeteg undorodik, pedig éppen ezek válnának hasznára. Még több az olyan, akinek az idegen ízű kósz nem ízlik. Mindezeket az egyéni különbségeket az intézet alig veheti figyelembe, vagy ha igen, akkor nagyon megdrágul az ellátás. Emlékszem egy debreczeni diákra, aki cavernája mellett az alföldi, zsírtól csepegő kószot tűrhető átvágyval fogyasztotta Mikor sanatoriumba került, pár nap múlva már nekem levélben panaszkodott, hogy nem tudja enni az ottani kószot. Nem is jault, haza kellett bocsátani, a tavasszal meg is halt. Azt gondolom, hogy a tüdőbetegnél legelső dolog, hogy egyék és pedig jóízűen. Szükség esetén előbb helyezem meg a közönséges burgonyalevest is a legfinomabb és legátlátlóbb sültetnél, ha amazt a beteg elfogyasztja, emezt pedig otthagya. Sokszor tapasztaltam, hogy a tüdőbeteg a husmetűt nem akarja enni még többször, hogy csak a sültet nem eszi. Az alföldi ember sokkal jobban szereti a főttet, mint a sültet. Efelé esetenben nem riadok vissza még a tisztán növényi diétától sem. A mult télen kezeltam egy debreczeni úr asszonyt, akinek jobb csucseli cavernája mellett jókora baloldali mellhártyaizmadmánya volt. Az egész lefolyás alatt nem evett sem húst, sem tojást, de megette a turós gombócot, tepertős kását, lencsét, babot, szárdinét és sajtot. Ez izadmánya felszívódott, testsúlya növekedett 3 hónap alatt 15 kilogrammally, februárban már hóban, sárban künn sétált és most megessi a pecsenyét is. Azt hiszem, hibát követtem volna el, ha a sablonos tej-, tojás-,

sült-diétát erőszakoltam volna nála. Sok példát hozhatnék fel, de úgy gondolom, így is világos a dolog. A megfelelő jó táplálás tekintetében a házi kezelés föltötte áll az intézetnek.

Van még az intézeti kezelésnek egy árnyoldala, ami szintén nem csekély jelentőségű. Az intézetben mindenféle hydro-pathikus eljárások és más nemű fizikális gyógyeljárások napirinden vannak. Igen könnyen megessik, hogy a beteg ezeket tekinteli lényegeseknek, minél folytán különben is hiányos morális ereje csökken, idegessége pedig fokozódik. Különösen akkor látszik ez meg, mikor rövidebb-hosszabb idő múlva az intézetből javultak kikerül. Mert hiszen teljes gyógyulással nem kerülhet ki soha. A teljes gyógyulás még sok hosszú és kitartó munkájától függ. A beteg, kilépve az intézet, ismét rosszabbodik. A rosszabbodást a gyógyeljárások hiányának tudja be s talán egy év múlva ismét felkeresi az intézetet. De már ekkor betegsége előbbre haladt, az eredmény sem lesz olyan, mint előbb, a beteg elveszti bizalmát és minden rationalis eljárást neglálva, a kuruzsolt kezébe kerül. Ezek aztán befejezik a gümö-bacillus megkezdett munkáját.

Világos, hogy ezen veszedelmek ellen úgy tehet az intézet valamit, ha jobban szomat vet az élet körülményeivel. Késztelen, hogy a legtöbb esetben házilag nem tudjuk a betegnek megszerezni a gyógyuláshoz szükséges feltételeket s kénytelenek vagyunk őt intézetbe adni. De akkor aztán az intézet legyen olyan, hogy a belőle kikerülő javult beteget tényleg felfegyverezze az élet további folytatására. Ehez véleményem szerint két dolog szükséges. Az egyik az, hogy az ország leg-különbözőbb éghajlat helyein állítsanak fel sanatoriumok, melyek az ottani életviszonyokhoz képest rendeztessenek be. Mert megoldott kérdés, hogy a tüdőbeteg minden klíma alatt meggyógyulhat, de gyógyulása csak akkor lesz állandó, ha azt olyan viszonyok közt szerezte, amilyenek közt továbbra is élne kell. És ne legyenek ezen intézetek tudományos, behatóbb laboratoriumi buvárásokra berendezve, ami csak a költséget fokozza, ne alkalmazzanak azokban különleges reklámiáz eljárársokat, hanem csak olyanokat, amelyek a beteg későbbi rendes foglalkozása mellett is folytathat.

A másik dolog pedig az, hogy az intézetek kerekében legyen elég alkalom a beteg munkaszerű foglalkoztatására. Mikor a beteg láztalan lett, köhögése megszűnt, étvágya megjött és testsúlya gyarapodott, még ezzel egyáltalán nincs biztosítva későbbi veszedelmek ellen. De ha az intézet be van rendezve gazdasági és olyan ipari munkákra, melyek bizonyos óvatosság mellett a tüdőbetegnél nem ártanak meg, ezzel meg van a mód adva arra is, hogy a javultak a későbbi élet folytatására tényleg beleneveltsenek.

Ez a bevezetés a munkába felfogásom szerint nagyon fontos. És pedig ismét két okból. Először is lényeges, hogy a beteg szervezetnek ne csak zsirtartalma szaporodjék, hanem hogy izmai is erősödjének. Tudva azt, hogy az izommunka a gümőkórosak testhőmérsékét fokozhatja, könnyen megérthető, miszerint a javuló beteget tervszerűen kell bevezetni bizonyos izometvénységgel járó foglalkozásokba és be kell őt gyakorolni abba, hogy miképpen ellenőrizze önmagát munkaközben. Önként értendő, hogy ilyen begyakorlásokra nem kell szorítani azokat, hogy Kuthy is ilyenförmán érti azt, hogy a munkavégzés az intézeti betegeknél az illetőkre bizza. De határozottan helytelnek tartom éppen a felhozottak alapján Penzoldt és Besold felfogását, ki a tüdőbetegnek minden fizikai munkát megtiltának. Viszont Dietz-cél sem érthetek teljesen egyet, aki megint kivétel nélkül mindenkit dolgoztatni akar. A szellemi munkára is áll azonban a fokozatos begyakorlás elve. Minden idegizgalom fokozhatja a beteg hőmérsékét, tehát a szellemi munka is. Éppen úgy szükséges itt az ellenőrzés, mint a fizikai munkánál. És talán még nagyobb óvatossággal. Különböző nemű szellemi munka különböző súlyú hatást fejt ki. Számításba kell venni sok mellékörményt is. Például a plébánosnak hamarabb megengedhetem hivatala folytatását, mint a táblai bírónak, ennek is hamarabb, mint a vizsgálóbírónak, vagy tanárnak, tanítóknak, ezeknek megint hamarabb, mint az orvosnak, ügyvédnek, vagy pláne színésznek és hírlapírónak.

A másik szempont az, hogy ilyen eljárás mellett meg-
tanul a beteg egy igen fontos dolgot. Azt t. i., hogy ő beteg-
sége dacára sem elveszett tagja az emberi társadalomnak. Meg-
szokja, hogy bizonyos korlátok közt is lehet tevékeny és
élvezeteket járó életet folytatni. Megszokja az okos óvatossá-
got, anélkül, hogy a mindentől rettegő gyötrelmes aggodás
állapotába esnék.

Az intézeteknek ilyen irányú kibővítése mulhatatlanul
szükséges, ha nem akarunk csupán látszólagos eredményekkel
megelégedni; az intézetekbe fektetett töké csak ilyen módon
hozza meg a kamatját.

Nem hagyhatók megemlítés nélkül még egy körülményt.
Nevezetesen orvosaink legnagyobb része alig lesz abban a hely-
zetben, hogy a házi kezelés sok időbe és gondos utánnézésbe
kerülő keresztülvitelét pontosan vezethesse. Annival kevésbé,
mert közönségünk éppen az enemő orvosi szolgálatokat hono-
rálja legfölsővében. Rendszeren még az erkölcsi elismeréssel
is adós marad, az anyagival még inkább. Azt hiszi, hogy az
orvosnak kellemes szórakozás az a beszélgetés, amit a beteg-
gel folytat, nem is gondolva arra, hogy éppen ez a beszélgetés
igényli a legnagyobb szellemi erőmegfeszítést. Az is igaz
különbön, hogy legtöbbször módjában sincs a megfelelő elis-
merést megadni.

Az elmondottak alapján nézetemet az intézeti és házi ke-
zelést illetőleg röviden következőleg formulázám.

„A tüdővérszekes ezidőszert oxszérien és eredményesen
csupán a diétás-fizikális eljárásnak gyógyíthatók. A cél bizo-
nossan elérhető a beteg otthonában, ha az ahhoz szükséges
feltételek megvannak. Ilyenek hiányában jobb az intézeti keze-
lés. De az intézetek úgy legyenek vezetve, hogy a beteget
életének későbbi célszerű folytatására kellően előkészítsék“.

Debreczen sz. kir. város törvény- hatósági bizottsági közgyűlése

1907. évi november hó 14-én.

Népes közgyűlést tartott folyó hónap 14-én
törvényhatóságunk. Ezen érdeklődést az okozta,
hogy választások is voltak napirendre tűzve. A
közgyűlés mindvégig csöndes mederben folyt le
és örömmel konstatáljuk, hogy a tanácskozás
szintje kifogástalan volt.

A közgyűlést Wespéry Zoltán főispán 3 óra-
kor megnyitván, szíves szavakban üdvözölte a
közgyűlés tagjait, rámutatva a tárgysorozatol
fontosabb pontjaira.

A polgármesteri havi jelentés felolvasása és
elfogadása után Vecsey Imre előadó felolvassa a
belügyminiszter leirátát az 1 százalékos pótdó-
nak ily címen való megszüntetése és ennek a
közszégi pótdóhoz való számítására vonatkozólag.
A tanácsnak ez ügyben az a véleménye, hogy
az 1 százalékos járdaadó címének megszüntetése
és a közszégi pótdóának 1 százalékkal való fel-
emlése nem felel meg a célszerűségnek, mivel
a háztulajdonosok között ez az adónem már a
köztudatba ment át. Ezért kéri fogják a mi-
nisztert, hogy ezt az adót továbbra is a régi cí-
mén kezelhessék. A tanács javaslatát a közgyűlés
egyhangulag elfogadta.

Ezután felolvasát a belügyminiszter leirátát
a világiatási-vállalat üzleti szabályzatára vonatko-
zólag, továbbá a honvédelmi miniszter leirátát,
mely a lovassági laktanyában épített remonda
istálló évi bérlete 262 korona 80 fillér. A közgyű-
lés a leirátot tudomásul vette.

Vecsey Imre előadó felolvasta a legtöbb adó-
fizető bizottsági tagok 1908. évi névjegyzését.

Előadó jelentette továbbá, hogy a Péterfia-
és Varga-utcában egy-egy bizottsági tagsági hely
jött üresedésbe. A megürült helyekre új bizott-
sági tagokat választanak s a választást november
hó 30-ára tűzte ki a tanács.

A Péterfia-utcai szavazatszedő bizottság el-
nökvé Szabó Lajost, a Varga-utcai szavazatszedő
bizottság elnökvé Kocsár Gábort ajánlja a tanács.

A közgyűlés egyhangulag hozzájárult a ta-
nács javaslatához.

A városi pénzek elhelyezése.

Vecsey Imre előadó jelenti, hogy a városi
házipénztárban levő, nem gyümölcsözöttes végett
való elhelyezése céljából felszólított a városi ta-
nács hét pénztintézetet, hogy tegyenek ajánlatot,
milyen kamatokat adnának a városi pénzekre.

Előadó azután felolvassa a hét pénztintézet-
nek már lapunkban is közölt ajánlatait, majd a
jog- és pénzügyi bizottság és a tanács javaslatait,
melyeket már szintén ismertettünk lapunkban.

Kik szavazhatnak?

A városi pénzek elhelyezése körül hosszú
vita indult meg, amely előtt Wespéry Zoltán
főispán azt a kérdést tette fel, hogy az érdekel-
tek résztvehetnek-e a szavazásban. Többek hozzá-
sólása után a közgyűlés nagytöbbségre elhatá-
rozta, hogy az érdekeltek is szavazhatnak.

Az érdemi tárgyalást Márk Endre nyitja meg.

Márk Endre kijelenti, hogy bár egy pénzint-
ézetnél érdekelve van, objektív szempontból szól
a kérdéshez. Előadja, hogy a közgyűlés legutóbb
kimondta, miszerint csak olyan pénztintézetnél
helyeznek el pénzt, amely legalább 3 éves műkö-
déssel bír. A gombamódra szaporodó pénztinté-
zetek miatt nagy veszedelemnek tartaná, ha a
pénztintézetek multját nem vennék tekintetbe. A
hét pénztintézet közül csak ötnél látja azt, hogy
ki tudnak mutatni 3 éves mérleget, ezért javasolja,
hogy az eddigi szokás alapján csak olyan intéze-
teknel helyezzek el a város pénzeit, amelyek leg-
alább három éves multtal bírnak.

Freund Jenő a városi tanács javaslatát fogadja
el, már azért is, mivel a városi tanács mind a
hét pénztintézetet felszólította volt ajánlattételre.
Ne dezavualják a tanácsot azzal, hogy intézkedé-
sét mellőzik, mivel a tanács tekintetbe vette a
körülményeket, amikor mind a hét pénztintézetet
felszólította ajánlattételre. A tanács indítványa
mellől van.

Stégmüller Árpád csak a régi öt pénztintéze-
tet részesítené abban az előnyben, hogy a város
felesleges pénzt ott helyezze el.

Bihari István előadja, hogy a sok bank miatt,
amelyek Debreczenben felszaporodtak, nagy a
veszedelem.

Komlóssy Arthur a közgyűlés figyelmét arra
hívja fel, hogy a jog- és pénzügyi bizottság az
illető pénztintézetek bonítását is bírálat alá vette
és a leghelyesebb mértékét megtalálta, mikor
határozatát meghozta.

Vecsey Imre a tanács álláspontját védi. Kijelenti, hogy a bonitást a részvénytőke és a tartalék-alap szerint bírálta meg a tanács. Ajánlja a tanácsi javaslat elfogadását.

Zádor Lajos kijelenti, hogy a köztehervisezésben a legnagyobb része az Első Takarékpénztárnak van s kéri a közgyűlést, hogy erre tekintettel legyenek.

Elnök névszerinti szavazásra teszi fel a kérdést s a közgyűlés 81 szavazattal 31 ellenében elfogadja a tanács javaslatát.

Ezután névszerinti szavazás következett három televételi ügyben. A közgyűlés hozzájárult a vételekhez.

Négy állás betöltése.

Elnök bejelenti azután, hogy a megüresedett 3-ik aljegyzői állás betöltése következik. A kijelölő-bizottság tagjait megválasztották Márton Imrét, Dicsőfi Józsefet, Szabó Kálmánt, Tüdös Jánost és Rickl Antalt.

A kijelölő-bizottság első helyen jelölte dr. Tóth Emil III. aljegyzőt, második helyen dr. Vargha Elemér IV. aljegyzőt, harmadik helyen Balogh Sándor közigazgatási gyakornokot és negyedik helyen K. Kiss József köz. gyakornokot.

Elnök ezután szavazást rendelt el a jelöltekre. Beadtak összesen 141 szavazatot. Dr. Tóth Emilre esett 77, dr. Vargha Elemérré 55 szavazat. Eszerint a II. aljegyzői állásra dr. Tóth Emil választották meg 11 szavazattöbbséggel.

Ezután a III. aljegyzői állás betöltésére került a sor. Elnökölő főispán felolvasta a kijelölő-bizottság jelölését, mely szerint első helyen dr. Vargha Elemér, második helyen Balogh Sándort, a harmadikon K. Kiss Józsefet s a negyedik helyen dr. Vargha László ügyvédjelöltet ajánlják.

A közgyűlés egyhangu felkiáltással dr. Vargha Elemért választotta meg a III-ik aljegyzői állásra.

A dr. Vargha Elemér megválasztásával megüresedett IV-ik aljegyzői állás betöltése következett ezután. A kijelölő bizottság a következő sorrendben tette meg a jelölést. I. helyen Kovács Kálmánt, II. helyen ifj. Ozory István, III. helyen Hegedűs Istvánt, IV. helyen Barna Lászlót és V. helyen Sámly Lászlót ajánlotta.

Elnök névszerinti szavazást rendelt el, melynek eredménye a következő volt: Beadtak összesen 136 szavazatot, amelyből Kovács Kálmán 64 szavazatot, ifj. Ozory István 39, Hegedűs István 27 és Sámly László 6 szavazatot kapott. Így tehát a IV. aljegyzői állásra Kovács Kálmán rendőrfogalmazót választották meg.

Ezzel azonban megüresedett egy rendőrfogalmazói állás, melyre a kijelölő bizottság I. helyen Balogh Sándort, II. ifj. Ozory Istvánt, III. Sámly Lászlót jelölte.

A közgyűlés egyhangu felkiáltással ifj. Ozory Istvánt választotta meg rendőrfogalmazónak.

Egyéb ügyek.

A tanfelügyelő megkereste a várost, hogy a tanyai iskolák részére megalakítandó állami iskolai

gondnokságba a város részéről 8 tagot válasszanak.

A közgyűlés a gondnokságba beválasztotta: Oláh Károlyt, Varga Károlyt, Koncz Ákóst, Aczél Gézát, Roncsik Lajost, Dávid Mihályt, Somogyi Pált és Török Pétert hat évre.

Ezután megválasztotta a közgyűlés a vagyonleltározó bizottságot.

A nagyerdei kertészet költségeire 5000 kor. és az elemi iskolai és óvodai épületek jókarban tartására 12 ezer korona póthitelt szavazott meg a közgyűlés.

Vita az iparpártolás körül.

A debreczeni gyufagyár részvénytársaság a gyártelep céljaira 4 hold területet kért és adóelengedési előnyt.

A kérelemre vonatkozólag a jog- és pénzügyi bizottság és a tanács azt javasolja, hogy három hold területet adjanak, még pedig husz évi adókedvezményvel, ugy, hogy tiz év teljes, tiz évi feladomentségben részesítsék a gyárat.

Szentesi János hivatkozik arra, hogy annak idején a sertés-hizlalo számára kért területet megtagadták, célják meg tehát most a gyufagyár kérelmét is.

Stégmüller Árpád kevések tartja a kedvezményt.

Freund Jenő dr. elfogadja a tanács javaslatát.

Aczél Géza felhossa, hogy minden városban pártolják az ipari vállalkozásokat. Szentesi felszólalására vonatkozólag kijelenti, hogy a sertés-hizlalo társaság kérelmét azért nem teljesítette a közgyűlés, mivel a társaság a területet tulajdonjoggal kérte, míg a gyufagyár részvénytársaság csak használatra kéri.

Komlóssy Arthur a kért területet megadja, de holdanként 100 korona használati bért kíván a részvénytársaságtól.

A közgyűlés szavazás útján elhatározta, hogy a tanács javaslatát fogadja el.

Kisebb ügyek.

A pincér szakiskola 600 korona évi segélyt kért. A közgyűlés a kérelmet teljesítette.

Szalay Józsefné bárki kaszálójának elcsérelését kérte a város tulajdonát képező téglavetői területtel. A közgyűlés, hosszas vita után, amelyben részt vettek Márton Imre, Szentesi János, Polgári József, Király Gyula, Nagy Jakab, Ungváry József, Márk Endre, kimondta, hogy a kaszálót elcsérelí és e névszerinti szavazást a decemberi közgyűlés napirendjére tűzi.

Bakóczi János a Tamássy-féle 163 holdas guti kaszáló bérbeadása ellen felebbezett és utóajánlatot is tett. A közgyűlés elutasította.

P. Nagy Jenő gyámpénztári ellenőrnek a szabadságot megadták. Fülöp Juliánna szülésznő fizetésének felét felfüggesztésének tartamára megadta a közgyűlés.

Az elnök a jegyzőkönyv hitelesítését szombat délután 4 órára tűzte ki. A közgyűlés 8 órakor ért véget.

Őszi tárlat Debreczenben.

A debreczeni műpártoló egyesület választmánya dr. Csikos Sándor elnöklete alatt e héten népes választmányi ülést tartott, amelyen jelen voltak: Sárvári Lőrinc, Márk Endre, Tüdös János, dr. Tüdös Kálmán, dr. Jászy Viktor, Roncsik Lajos, Várady Géza, Komlóssy Arthur, Sesztina Jenő, dr. Lőfkovics Márton, Koncz Dezső, Wolařka Antal, Bosznay István, Bakos Tibor, Pálffy József, Gyöngyössi Viktor, Lesczinszky Kornél, Mihalo-vics Jenő és dr. Dóczy Emil stb. Ezen a választmányi ülésen a Műpártoló Egyesület elhatározta, hogy az idén kivételesen a Nemzeti Szalon által az Egyesület rendelkezésére bocsátott anyaggal fényes kiállítást rendez. A tárlat a városháza nagytermében november hó 24-től december 10-ig fog nyitva állani. A Nemzeti Szalon megbízásából Déry Béla és Rubovics Márk már november 20-án el fogja kezdeni a kiállítás anyagának rendezését. A Nemzeti Szalon több mint 300 műtárgyat bocsátott a Műpártoló egyesület rendelkezésére, amihez még a Debreczenben élő művészek fognak több festményt szolgáltatni, amelyekkel együtt ez a tárlat annyira nagyszabású lesz, amilyen eddig nem volt Debreczenben, mert eddig 200-nál több kép és szobor sohasem volt kiállítva, az idén pedig a kiállított tárgyak száma a 300-at is meg fogja haladni.

A tárlaton bemutatásra kerülő műtárgyak mind ismert művészek alkotásai. Részt vesznek a tárlaton a többek között a következő művészek: Bachmann Károly, Boemm Ritta, Berkes Antal, Büttner Helén, Bakoss Tibor, Bosznay István, Déry Béla, Demeczkyné Wolf Irma, Édvi Ilés Aladár, Endrey Sándor, Eder Gyula, Gergely Imre, Glatz Oszkár, Gulácsy Lajos, Hegedűs László, Jendrassik Jenő, Katona Nándor, Keményffy Ödön, Kézdí Kovács László, Koszkol Jenő, Knopp Imre, Kacsányi Ödön, Linek Lajos, Lesczinszky Kornél, Markó Ernő, Mérő István, Margitay Tihamér, Nádler Róbert, Nyilassy Sándor, Olgyay Viktor, Peske Géza, Pálffy József, Rubovics Márk, Sándor Béla, Szenes Fülöp, Szlányi Lajos, Tull Ödön, Tolnay Akos, Teles Ede, Tury Gyula, Tölgyessy Arthur, Ujházi Ferenc, Vajda Zsigmond, Vaszary János, Zádor István. Ez a névsor maga elég biztosíték arra nézve, hogy a kiállítás fényesen fog sikerülni s méltóan fog sorakozni a Műpártoló Egyesület által eddig rendezett kiállítások sorához.

A Műpártoló Egyesület eddigi munkálkodásával bebizonyította, hogy a támogatásra minden tekintetben érdemes. Mégis oly kevés tagja van, ami valóban csodálatos, ha Debreczen nagy intelligenciáját tekintjük. Nem 250, hanem legalább is négyszáz annyi tagjának kellene lenni. Miért is városunk társadalmának érdeklődését ez uton is felhívjuk arra, hogy az egyesületbe tagokul minél tömegesebb belépések történjenek, mert az évi 5 korona csekély tagsági díj ellenében a tagok nemcsak ingyen látogathatják a kiállításokat, hanem részt vesznek az egyesület által rendezett képsorolásokban is és pedig minden külön ráfizetés nélkül.

Az utolsó választmányi ülés elhatározta, hogy ebben az évben a tagok közti kisorsolás céljára 6 képet fog megvásárolni, illetve 6 kép megvásárlására jogosító utalványt fog a tagok közti kisorsolni.

A kiállítás tartama alatt és a kiállítás helye-
segeiben Déry Béla és Bosznay István művész-
tanárok, továbbá dr. Jászy Viktor, az egyesület
buzgó választmányi tagja, előadásokat fognak
tartani, részben magáról a kiállítás anyagáról,
részben pedig a művészetekben felmerült újabb
irányzatokat és iskolákat fogják ismertetni.

A kert-társaságok rendszere.

Szántó Győző gyáros, bizottsági tag és kiváló
emberbarát, a következő kérelemmel fordul a
városi tanácshoz:

Tekintetes Városi Tanács!

Tisztelettel alulírott áthatva azon tudattól,
hogy a népek a földhöz és annak műveléséhez
való szeretete azon gyökérszál, mely a hazai ta-
lajhoz erősíti, a következő kérelemmel bátoríko-
dom a tekintetes Tanácshoz fordulni.

Több közhasznú, áldásos hatású intézményt
láttam, melyek többé-kevésbé a társadalom és
hatóságok istápolására támaszkodtak, de legin-
kább megragadta figyelmemet egy németországi
népjóléti intézmény, mely nemcsak hogy nagy
horderejéhez mért, aránylag számba nem vehető
áldozatot kíván, hanem határozott szolgálatot tesz
ugy erkölcsi, mint egészségügyi és néptáplálko-
zási szempontokból azon városoknak, melyek
ezen intézményt meghonosították, sőt szociál-
politikai hivatásuk teljes betöltésére képesíti őket.

Ez az intézmény a munkás-, illetve kert-
társaságok rendszere.

Lipsee, Magdeburg, Halle s még egy nagy
sorozata a német városoknak, valósággal fel van-
nak ékesítve ezen kertekkel. Konyhakertészet,
gyümölcs- és virág-kultúra, a nép gondos keze
által művelve, diszes keretet alkotnak a város
szürke, egyhangu képéhez.

Ez a rendszer abban áll, hogy erkölcsi társu-
latok, de sok helyt maga a város, a város mellett
arra alkalmas földeken, hova könnyű közlekedés
van, kerti telepeket létesít és egyes kis jövedelmi
(rendszerint munkásoknak), egyéneknek apró,
100-120 öles táblákban néhány korona évi
bérért bérbe adja, kik a területeken gyümölcsös-
t, konyhakertet, virágos kertet stb. csinálnak és
ápolnak maguknak.

Ezzel több irányu célt érnek el e városok,
melyeket röviden a következőkben jelzem:

1. A népességnek szívet-lelket gyönyörködtető
foglalkozást biztosítanak.
2. A legszegényebbek olcsón maguk termel-
hetik élelmi cikkeik egy részét.
3. A munkás gyermekek testi és szellemi ne-
velése egészségesebb alapra helyezkedik.
4. A dolgotalanság és korcsmázás nagy mér-
tékben csökken.

5. Némi mellékkeresetet jelent a munkásnak az, ha gyermekei és nőnemű családtagjai produktív kerti munkáért foglalatostkodhatnak.

6. Ezen intézmények népnépvél és nemesen szórakoztató hatását mindenütt érzik és értékelik.

Nem kétkem, hogy Debreczen nemes városa szép feladatai között első rangú helyre sorozza 80 ezrenyi lakosságának fizikai, anyagi és erkölcsi jólétének gyarapítását, kiváló példaadó lesz ez esetben is oly intézménynek létesítésével, melyek anyagilag a nemes várost nem terhelik túl, de erkölcsileg annál szebbek és nemesek.

Hogy kellő művelés mellett a konyhakertészet mit tud produkálni, azt a „Kertészeti Lapok” kimutatása legjobban jellemzi.

A Budapest vidékén gazdálkodó bolgár konyhakertészek két millió korona tiszta jövedelmet visznek ki évenként a hazából és Kecskemét városa már mozgalmat is indított meg, hogy az eddig is eredményesen művelt kertészetet a néppel még jobban megkedvelteti.

Tudomásom van arról, hogy Debreczen városának a szegényház átellenében 44 hold olyan területe van, mely talaj vízözönének és konstellációjánál fogva ily kertések telepítésére alkalmas volna, mint ahogy a Tócsok-kert háta mögött elterülő földrészek is alkalmasak.

Tudom azt is, hogy ezen 44 holdra nézve árlejtéses bérbeadás most van folyamatban, de még módjában van a tek. Tanácsnak az árlejtést módosítani.

Tiszteletteljes kérelmem a következő:

Méltóztassák a város tekintetes Tanácsának e 44 holdas területből 10 14 holdjára rendelkezési jogot fenntartani, vagy esetleg ott közel egy más területet átengedni.

Én gondoskodni óhajtok, hogy a gyáripárosok szövetsége támogatásával, avagy a kézügyesítő egyeslet, vagy más e célra alakítandó érdekelt-ség e területet gondjába veszi, ellátja utakkal és kuttal, hogy a jelzett célra felhasználja. Méltóztassék esetleg fontolóra venni, vajjon nem-e maga a város házikézelésben létesíthetné ez intézményt. Ha nem, én szívesen vállalkozom az intézmény létesítésére és kérem a fentnevezett egyletekkel a tárgyalásokat felvenni.

Nem kétkem, hogy a nemes Tanács teljes mértékben méltányolja ezen kérelmemet és vagyok a tekintetes Tanácsnak

legkiválóbb tisztelője:
Szántó Győző.

Védekezés a fa- és széndrága-ság ellen.

— Állítsunk gázkályhákat.

A városban egyeből sem beszélnek most, csak a drágaságról. És valóban, szomorúan aktuális lett ez a téma, mert ma holnap a megélhetés valóban művészet lesz. Nemesak a kötött jövedelmű ember él nehéz gondok között, hanem a módosabbak is feljajdulnak a nagy drágaság láttára. Az élelmi szerek/tíz év alatt 63%-kal emelkedtek, de magasra nőttek az élvezeti cikkek

is, valamint mindaz, ami a kereskedelemben és iparban előfordul.

Az emberek védekezni próbálnak a drágaság ellen. Keresve kutatják a megélhetés könnyebb módját. Amott szövetségeket alapítanak, emitt közös konyhát építenek, sőt egyes városok, mint Budapest, Kecskemét, Temesvár, Selmeczbánya, minden lehetőet elkövetnek, hogy lakosaiknak valamelyes kedvezményt nyújtsanak.

A jelenlegi állapotok annál leverőbbek, mert jön a tél. Azok a tudósok, akik a csillagokból olvassák ki a jövőt, azzal biztatnak ugyan, hogy a ránk jövő tél nem lesz olyan szigorú, mint a tavalyi, ez azonban oly vigasztalás, amelynek nyomában csalódás is jöhet. De bármily tél következik is reánk, annyi bizonyos, hogy fűtőanyagra szükségünk lesz. Ezen szükségletünket azonban az idén drága pénzen fogjuk beszerezni. A fa ára emelkedőben van és biztosra vehetjük, hogy egy őlfa a behozatallal és felvágással legalább is 44–46 koronába fog kerülni. Csak öt ölet véve fel egy közepes háztartáshoz, a tüzelőanyag a legtöbb ember zsebéből ki fog venni 220–230 koronát, melyet ha felosztunk hat órára a késő ősz, tél és kora tavasz tartamára, havonként 36–38 koronába fog kerülni a fűtés, pedig öt őlfa a mi bérlett lakásaink mesésen rossz kályhaszerkezete és kéményrendszere szerint, magyaronan szólvá, meg se kottyan.

De nemesak a fa, hanem a szén ára is emelkedik, de meg szénnel csakis az erre berendezett kályhákban lehet fűteni; nem is szólvá arról, hogy néha napokon át sem lehet szénét kapni, mint az tavaly is megesett, a fafuvaroztatás és favágás pedig oly sok költséggel és bosszúsággal jár, hogy egy csöppet sem csodálkoznak, ha sokan nagy aggodalommal néznek a tél elé.

Legokosabban cselekszünk akkor, ha gázkályhákkal szereljük fel lakásunkat. Ez esetben nem kell bajlódunk a fa és szén beszerzésével, nem bosszantanak bennünket a favágók horribilis követeléseikkel, nem piszkoljuk el lakásunkat szénporral és egyenletes melegségben tarthatjuk szobáinkat. És mindezen előnnyel szemben egy fillérrel se kerül többé a gázfűtés és nem is veszedelmes, mert ha esetleg gázömlés történne, a kémény a mérges gázt kihuzza.

Debreczen sz. kir. város világitási vállalata teljesen be van rendezve gázkályhákra és azok beállítására. Olcsó árban elvégez minden munkát és az általa szállított gázkályhák nemesak célszerűek, hanem csinosak és ékesítik a szobát. Kiki beszerezhet magának olcsóbb, vagy drágább gázkályhákat, a legolcsóbb éppen egy melegit, mint a legdrágább. Estéként vagy alkonyattkor bevilágítja diszkrét fényével az egész szobát és vissza viszi gondolatunkat a régi időbe, mikor nagyapáink házánál kandallóban robogott az akkor olcsó hasábfá. Így tehát a célszerűséghez még egy kevés poézis is járul, emlékezés a multra, mikor olcsóbb és jobb világot éltünk.

Nem ajánlhatjuk eléggé olvasóink figyelmébe a gázkályhák beszerzését, sok bosszúságtól lesz az megkímélve, aki szakít az előítéletekkel és a

fűtés eme modern eszközét vízi házába. Emellett egy fillérrel sem fog fűtésre többet költönni, mintha drágán veszi a fűt és a szobát, falakat pusztító, a tudóre pedig ártalmes szemet. Mérsékelheti a szoba levegőjének tetszése szerint, nem kell órákig várnia, míg a kályha és szoba felmelegszik, hanem pár perc múlva barátságos melegét várászholt lakásába és csak akkor gyújtja fel a lángokat, mikor azokra éppen szüksége van.

A gázkályhák beállítása szintén egyik védekezési mód lévén a drága fa- és szénárak ellen, melegen ajánljuk olvasóinknak és a város közönségének ezen célszerű és olcsó fűtési eszköz beszerzését.

Debreczen sz. kir. város világítási vállalata a hozzá érkező megkereséseket és megrendeléseket készséggel elintézi, illetve teljesíti olcsón és szakszerűen. **K. Á.**

78,269/IV—1907. sz.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

Körrendelet.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendelete a zománcozott vas- és bádógból készült kanna alaku folyadék mértékek hitelesítése tárgyában.

A kanna alaku folyadék mértékek hitelesítése tárgyában 1875. évben 28.424. sz. alatt kelt volt földmivelési-, ipar- és kereskedelemügyi rendelet kiegészítésül ezennel elrendelem, hogy az idézett rendeletben felsorolt kanna alaku folyadék mértékek a jövőben az esetben is hitelesíthetők, ha azok zománcozott bádógból, vagy zománcozott vaslemezéből készültek.

A fent hivatkozott rendeletnek folyadék mértékekre vonatkozó egyéb rendelkezései a jelen rendeletben felsorolt kanna alaku folyadék mértékekre kiterjeszthetnek.

Jelen rendeletet kihirdetése után azonnal hatályba lép.

Budapest, 1907 október hód 3-án.

A miniszter helyett:

Szerényi,
államtitkár.

Hírek.

— Szabályrendeletek gyűjteménye. Debreczen sz. kir. város érvényben levő szabályrendeleteit a városi tanács összegyűjtette és azok már nemcsak sajtó alá vannak rendezve, hanem nyomdába is adattak. Hogy a vaskos munka mielőbb közképre kerüljön, kíváncsok dolog és eddig is csak az akadályozta, hogy a szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság még mindig nem készült el a szervezeti szabályzattal. Eppen azért kérve kérjük a bizottságot, hogy fejezze be munkáját, hogy a szabályrendeletek közkezebe kerüljenek mielőbb megtörténhessenek. A gyűjtemény körülből 70 szabályrendeletet foglal magában és két vaskos kötetben fog megjelenni időleges sorrendben egybeállítva. A sajtó alá rendezés munkáját a városi tanács megbízásából Varga Károly első aljegyző tb. tanácsnok és Koncz Ákos tb. tanácsnok végzik.

— Tüdös Kálmán dr. felolvasása. Tüdös Kálmán dr. tiszti főorvos f. hónap 20-án d. u. 5 órakor a városház nagytérben felolvasást tart „a tisztátalan és hamisított tej ártalmairól és azok elhárításáról”. A felolvasás célja egyrészt előké-

szíteni azt a közigazgatási akciót, mely arra törekszik, hogy városunkban rövid időn belül mindenki egészséges és tiszta tejhez juthasson, másrészt az előadásból biztos ismereteket szerezhessen a jó és hamisítatlan tej megírálására. Már most felhívjuk városunk közönségét ezen tanulásra és érdekes felolvasás meghallgatására és különösen a háztartást vezető hölgyek szíveskedjenek minél nagyobb számban megjelenni.

— Hitelesítő közgyűlés. Ma délután 4 órakor hitelesítő közgyűlés volt a városháza nagytérben Wespéry Zoltán főispán elnöklésével, melyen a f. hónap 14-én tartott közgyűlésen tárgyalt ügyek kerültek hitelesítésre.

— A városi levéltár selejtezése. Koncz Ákos közlével, tb. tanácsnok javaslatot dolgozott ki a városi közlévelár selejtezési munkáinak keresztülvitelére. A városi tanács a javaslatot egész terjedelmében elfogadta, egyben megbízta a javaslattevőt, hogy tanulmányozza a fő- és székfűrés, esetleg más nagyobb városok levéltárának berendezését és az ott végrehajtott selejtezési munkálatokat. Koncz Ákos tb. tanácsnok tanulmányutját november 20-án kezdi meg.

— Új városi bizottsági tag. Széll Farkas nyug. ítélőtáblai tanácselnök, városi bizottsági tagságáról lemondván, helyébe Ménes István hívták be a bizottságba.

— A vasuti igazolványok érvényének meghosszabbítása. Debreczen sz. kir. város polgármestere közhírré teszi, hogy a magyar királyi államvasutak, valamint a cs. és k. kir. kassa—oderbergi vasutakra az arkepés vasuti igazolványok a jövő évre érvényesítés céljából folyó évi november hó 30-ig terjedő időben a polgármesteri hivatalba. Az igazolvány érvényének meghosszabbításáért 1 korona kezelési illeték fizetendő, kivéve azon esetet, amidőn az új igazolvány-könyvecskére van szükség, amikor is új arkepés és 2 korona díj szolgáltatandó be.

— Előmonkálattal engedély. A kereskedelemügyi miniszter a nyíregyháza vidéki kisvasutak részvénytársaságának a társaság tulajdonát képező Nyíregyháza—dombrádi vasutovonal Nagyháza, esetleg Telekanya állomásából kiágazólag a m. kir. államvasutak Kemecse állomásáig, valamint a fenti vasutovonal Nyíregyháza átrákok állomásból kiágazólag a nyíregyházi tanyák érintésével és Hajdúnánás község belterületén át a debreczen—hajdúnánási h. é. vasut Hajdúnánás állomásáig vezetendő 076 méteres keskeny nyomtávu motoros üzemi h. é. vasutovonalra kiadott előmonkálattal engedély érvényét egy év tartamára megújította.

— A fővárosi tisztviselőinek. A fővárosi tisztviselők a hitelesítőketeknél rendkívül el vannak adósodva. A helyzetük ideiglenes javítására a tanács azt proponálta a közgyűlésnek, hogy adjon a fővárosi alkalmazottak segélyalapjának százezer korona hitelt, amelyből aztán a sürgös természetű tartozásokat rendezhetik. A közgyűlés ezt az indítványt egyhangulag elfogadta.

16,438—1907. szám.

Árverési hirdetés.

Debreczen sz. kir. város tanácsa a Debreczen-pusztalep 22. sz. tjkvben A + 16 s 194/a hrsz. alatt foglalt Pipagödörök elnevezésű 13 hold 1215 □-öl területű s Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező ingatlanok eladása céljából a törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek 279—15,894/1906. sz. alatt hozott s a m. kir. belügyminiszter ur által 3518/III. b. 1907. sz. alatt jóváhagyott határozata alapján nyilvános árverést rendelt el. Az árverés f. évi november hó 19. napján d. e. 9 órakor a városház nagytérben fog megtartatni. Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a számvétségéknél megtekinthetők.

Debreczen, 1907 november 7.

A városi tanács.